

Brüssel, 19.12.2012
SWD(2012) 453 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

tubaka- ja seonduvate toodete tootmist, esitlemist ja müüki käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

{ COM(2012) 788 final }

{ SWD(2012) 452 final }

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/37/EÜ tubakatoodete valmistamist, esitlemist ja müüki käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (edaspidi „tubakatoodete direktiiv”) võeti vastu 5. juunil 2001. aastal¹. Sellest on möödunud üle kümne aasta ja on tekkinud vajadus kaaluda ja uurida võimalusi **tubakatoodete direktiivi ajakohastamiseks kooskõlas turul, teaduses ja rahvusvahelises kontekstis toimunud muutustega**, eriti seoses Maaailma Terviseorganisatsiooni tubakatoodete tarbimise piiramist käsitleva raamkonventsiooniga (edaspidi „WHO raamkonventsioon”), milles Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on osalised. Tubakatoodete direktiivi läbivaatamine on võetud komisjoni 2012. aasta tööplaani². Üldine eesmärk on parandada siseturu toimimist ja samas tagada tervisekaitse kõrge tase. Seega on põhieesmärgid järgmised: 1) ajakohastada juba ühtlustatud valdkonnad, et liikmesriikidel oleks võimalik takistusteta kohandada oma seadusi vastavalt teaduse arengule ning uutele suundumustele turul ja rahvusvahelisel tasandil,³ 2) käsitleda tooteid puudutavaid meetmeid, mida tubakatoodete direktiiv veel ei hõlma, sest sektori ebahühtlane areng liikmesriikides on toonud või tõenäoliselt toob kaasa siseturu killustatuse⁴ ja 3) tagada, et direktiivi sätetest ei hoitaks kõrvale, viies turule tooteid, mis ei vasta tubakatoodete direktiivi nõuetele⁵. Eelkõige pööratakse tähelepanu tubakatoodete tarbimise algusele noorte hulgas. Enamik meetmeid keskendub esialgu vabrikus toodetud sigarettidele, isevalmistatavate sigarettide tubakale ja suitsuvabadele tubakatoodetele.

2. KONSULTEERIMINE, EKSPERDIHINNANGUD JA TURU KIRJELDUS

Mõjuhindamise raames toimusid ulatuslikud üldsust ja konkreetseid sidusrühmi kaasavad konsultatsioonid. Mõjuhindamisel kasutati ka mitut välisuuringut, Eurobaromeetri uuringuid ja komisjoni sõltumatu teaduskomitee (SCENIHR) arvamusi.

Tubakaturul toimuva jaemüügi koguväärtus koos maksude ja aktsiisiga on 136,5 miljardit eurot. Vabrikus valmistatud sigarettid annavad ligikaudu 90 % (121,3 miljardit eurot) tubakaturu koguväärtusest, moodustades koos isevalmistatavate sigarettide tubakaga peaaegu 95 % tubakaturust. Ülejäänud turuosas on piibutubakas, sigarid ja sigarillod ning suitsuvabad tubakatooted. 2010. aastal laekus aktsiisi kogu ELis üle 79 miljardi euro.

Tubakas, mille arvele langeb igal aastal peaaegu 700 000 surmajuhtumit, kujutab endast kõige suuremat, samas välditavat terviseohtu ELis. Läbivaatamisel keskendutakse tubakatoodete tarbimise alustamisele, eriti noorte hulgas, võttes arvesse asjaolu, et 94% suitsetajatest alustavad enne 25. eluaastat⁶. Ligikaudu 50 % suitsetajatest surevad keskmiselt 14 aastat varem kui mittedsuitsetajad. Nad veedavad elu jooksul rohkem aastaid raskeid haigusi põdedes. Igal aastal kuue peamise suitsetamisega seotud haigusliigi ravimisele tehtud kulutused riiklikus tervishoiusektoris ELis on hinnanguliselt umbes 25,3 miljardit eurot ja ühiskond kaotab igal aastal 8,3 miljardit eurot suitsetamisega seotud põhjustel langenud tootlikkuse, sh enneaegse pensionilejäämise/surma ja töölt puudumise tõttu. Suitsetamise tõttu kaotatud eluaastaid võib rahas väljendatuna hinnata 517 miljardile eurole igal aastal.

¹ EÜT L 194, 18.7.2001, lk 26–35.

² http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/cwp2012_annex_en.pdf

³ Ilma ajakohastamata ei saa liikmesriigid näiteks suurendada terviseohu hoiatuste suurust, muuta nende asukohta pakendil või esitada ja muuta andmeid tõrva-, nikotiini- ja süsinikmonooksiidisisalduse kohta.

⁴ Praegu on kaheksa liikmesriiki võtnud vastu hoiatuspildid; koostisainete reguleerimine on liikmesriigiti erinev.

⁵ Näiteks aitaks piiriülene kaugmüük ja jälgitavus kaasa õigusloomele ja seega takistaks tubakatoodete direktiivi nõuetele mittevastavate tubakatoodete müüki (nt terviseohu hoiatused ja koostisosad).

⁶ Eurobaromeetri eriuuring 385 (2012). http://ec.europa.eu/health/eurobarometers/index_en.htm. 70 % alustavad enne 18. eluaastat.

3. PROBLEEMI OLEMUS

3.1. PROBLEEM NR 1 – SUITSUVABAD TUBAKATOOTED JA DIREKTIIVI REGULEERIMISALA LAIENDAMINE

a) Suitsuvabad tubakatooted

Kõik suitsuvabad tubakatooted tekitavad sõltuvust ja neid seostatakse mitmete tervisekahjustustega. Turule on jõudnud uued atraktiivse määrgistuse ning lõhna- ja maitseomadustega tooted, millega tahetakse ära kasutada uusi turuvõimalusi, mis on tekkinud avalikes kohtades suitsetamist keelavate (tubakasuitsust vaba keskkonna loomiseks mõeldud) riiklike õigusaktide vastuvõtmise tulemusena. Sidusrühmad on eriarvamusel, kas praegune suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka (snus) turustamisekeeld on õigustatud ja kas sellise keelu peaks kehtestama ka teistele suitsuvabadele tubakatootetele. Sidusrühmad suhtuvad erinevalt ka suitsuvabade tubakatootete rolli suitsetamisest loobumisel. Suitsuvabad tubakatooted võivad saada esimeseks sammuks uutele tubakatarbijatele.

b) Nikotiinisisaldusega tooted

Viimastel aastatel on hakatud turule tooma uusi nikotiinisisaldusega tooteid (sh elektroonilised sigaretid) ilma eelneva loa- või kontrollimenetluseta. ELi tasandil asjakohane regulatsioon puudub, mistõttu liikmesriigid on nende toodete olemuse ja terviseohtude osas valitseva selgusetuse **reguleerimisel erinevalt toimunud** (alates regulatsiooni puudumisest kuni tubaka- või ravimieeskirjade kehtestamise või kõnealuste toodete keelustamiseni). Nikotiin on mürgine ja sõltuvusttekitav aine ja on samuti teada, et elektroonilistes sigarettides kasutatakse ka muid ohtlikke aineid. Nikotiini asendusravimite tootjad väljendasid oma muret erineva suhtumise pärast nikotiinisisaldusega toodetes ja nikotiini asendusraviviiisidesse. Samuti on oht, et suitsuvaba keskkonda edendavate riiklike õigusnormide toime suureneb nikotiinisisaldusega toodete tarbimine. Samas on neid, kes leiavad, et nikotiinisisaldusega tooted aitavad suitsetamisest loobuda või seda piirata, mistõttu tuleks neid käsitada tarbekaubana.

c) Taimsed suitsetatavad tooted

Taimseid suitsetatavaid tooteid käsitletakse iga riigi seadustes erinevalt, mis kahjustab piiriülest kaubandust. Kõnealustel toodetel võib põlemisel olla sama tervistkahjustav mõju kui tavapärasel vabrikus valmistatud sigarettidel, kuigi sõltuvusttekitavad omadused on erinevad ja nad ei sisalda tubakat. Paljud tarbijad peavad taimseid suitsetatavaid tooteid kahjututeks või vähem kahjulikeks.

3.2. PROBLEEM NR 2 – PAKENDAMINE JA MÄRGISTAMINE

Mõned praeguses tubakatootete direktiivis pakendamist ja määrgistamist reguleerivad sätted **ei ole enam kooskõlas teaduslike tõendite ja WHO raamkonventsioonist tulenevate kohustustega**. Kehtiva tubakatootete direktiivi ühtlustatud sätted ei võimalda liikmesriikidel võtta meetmeid rahva tervise kaitseks ega ajakohastada riiklikke õigusnorme vastavalt WHO raamkonventsioonist tulenevatele kohustustele. Näiteks ei või liikmesriigid eemaldada pakendilt tõrva-, nikotiini- ja süsinikmonooksiidi taset näitavaid andmeid, mis on teadaolevalt eksitavad, ja kasutada selle asemel pakendi mõlemal küljel pilthoiatusi, mis on oma tõhusamat mõju juba tõestanud.

Muud pakendamist ja määrgistamist puudutavad aspektid ei ole kehtiva tubakatootete direktiiviga ühtlustatud ja seetõttu **käituvad riigid nendes valdkondades erinevalt**. Näiteks on pilthoiatused võetud kasutusele kaheksas liikmesriigis, millele 2013. aastal lisanduvad veel kaks. Pakendi standardkujundust kaaluvad praegu mitu liikmesriiki. Olukord võib veelgi ebahõltsamaks muutuda, eriti kui liikmesriigid viivad ellu WHO raamkonventsiooni. Strateegiate erinevus kahjustab siseturgu.

3.3. PROBLEEM NR 3 – KOOSTISOSAD

Kuna teadete esitamiseks ei kasutata ühtset vormi, on tootjatel, importijatel ja liikmesriikidel raske täita kehtivate õigusaktide kohast **teatamiskohustust** ning samuti on komisjonil sellise teabe põhjal liigselt koormav teha võrdlusi, analüüse ja järeldusi.

Koostisosade ühtlustatud **reguleerimise** puudumine mõjutab siseturu toimimist ja kaupade vaba liikumist ELis. Mõned liikmesriigid on vastu võtnud kas koostisosi lubavaid või keelavaid õigusakte sõltuvalt konkreetse koostisosa potentsiaalset tubakatarbimist või sellega alustamist soodustada. Kui seda valdkonda ei ühtlustata, võib siseturul eelseisvateks aastateks prognoosida veelgi suuremaid takistusi. Tõenäoliselt võtavad liikmesriigid ka edaspidi WHO raamkonventsioonist tulenevate kohustuste täitmiseks vastu ühepoolseid eeskirju, eriti selleks, et tegeleda tubakatoode atraktiivsusega, mille põhjuseks on viimastel aastatel turule jõudnud eri maitse- ja lõhnaomadustega tubakatooted.

3.4. PROBLEEM NR 4 – TUBAKATOODETE PIIRIÜLENE KAUGMÜÜK

Tubakatoode piiriülene veebipõhine müük on enamikel juhtudel ebaseaduslik, sest selliste tehingute peamine eesmärk on vältida makse ja/või kõrvale hiilida vanusekontrollist⁷. Tubakatoode direktiivi mõistes tähendab piiriülene veebipõhine müük **direktiiviga kehtestatud kaitsemeetmetest** kõrvalehoidumise ohtu (nt kohustusest esitada terviseohu hoiatused tarbija liikmesriigi ametlikus keeles / ametlikes keeltes). Õiguslik lähenemisviis sellele küsimusele on liikmesriigiti erinev ning erinevused süvenevad veelgi, kui liikmesriigid järk-järgult WHO raamkonventsiooni rakendavad. Piiriülene müük avaldab juba oma määratlusest lähtuvalt mõju siseturu toimimisele. Kuna Internetis tegutsevad jaemüüjad tavaliselt pakuvad tarbijatele tooteid nende asukohast olenemata, on riiklikul tasandil võetud meetmete mõju ELi mõttmes vähene või puudub üldse.

3.5. PROBLEEM NR 5 – JÄLGITAVUS JA TURVAELEMENDID

Direktiivi nõuetele (nt tervisehoiatused ja koostisosade reguleerimine) mittevastavate toodete kättesaadavus kahjustab direktiivi eesmärke. ELi tasandil ei ole jälgitavuse tagamiseks tubakatoode direktiivi artikli 5 lõike 9 kohaseid meetmeid võetud, mistõttu liikmesriikidel ei ole võimalik rakendada tõhusaid lahendusi. Ettevõtjatel ei ole praegu siseturul võrdseid võimalusi, sest ainult neli suuremat tubakatootjat on sõlminud ELi ja liikmesriikidega õiguslikult siduvad lepingud, milles on ka sätted tuvastamise ja jälgimise kohta. Ebaseaduslike toodete müük **takistab tarbijatel kasu saada tubakatoode direktiiviga kehtestatud kaitsemeetmetest**. Neil ei ole isegi võimalik kontrollida toodete ehtsust. Mitu sidusrühma (tubakatööstus, samuti jaemüüjad) on väljendanud muret, et mõned tubakatoode direktiivi läbivaatamise käigus arutlusel olevad ja kavandatavad meetmed võivad suurendada ebaseaduslikku kaubandust, ehkki vaieldamatuid tõendeid selle kohta ei ole esitatud.

4. ELI MEETMETE ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikega 1 on Euroopa Parlamendile ja nõukogule antud volitused võtta liikmesriikides nii õigus- kui ka haldusnormide ühtlustamiseks meetmeid, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 3 peaks komisjon artikli 114 lõike 1 kohase ettepaneku tegemisel võtma eesmärgiks tagada tervise kaitse kõrge tase.

Nagu eespool öeldud, on mõned mõjuhinnangus sisalduvad valdkonnad juba **ühtlustatud** praeguses tubakatoode direktiivis, kuid vajavad ajakohastamist seoses teaduses ja rahvusvahelises kontekstis

---

⁷ Tubakaaktsiisi käsitleva direktiivi 2008/118 artiklis 36 on märgitud, et piiriülese müügi korral toimub aktsiisiga maksustamine sihtliikmesriigis. Tarbija seisukohast seisneb piiriülese ostu kasulikkus eelkõige võimaluses vältida sihtriigis kehtivat kõrgemat aktsiisi.

toimunud arenguga. Muid mõjuhinnangus käsitletavaid valdkondi on liikmesriigid **õiguslikult erinevalt reguleerinud**, mis on kaasa toonud takistused kaupade vabale liikumisele.

5. POLIITILISED EESMÄRGID

Läbivaatamise üldeesmärk on parandada siseturu toimimist, tagades samas tervise kaitse kõrge taseme. Ettepaneku eesmärk on ajakohastada juba ühtlustatud valdkondi, et eemaldada tõkked, mis takistavad liikmesriikidel oma riigisiseste õigusnormide vastavusse viimist turul, teaduses ja rahvusvahelisel tasandil toimunud arenguga. Samuti on eesmärgiks vaadata tubakatoodete direktiivis veel käsitlemata tooteaspekte valdkondades, kus liikmesriikide erinev lähenemisviis on viinud või võib tõenäoliselt viia siseturu killustumiseni. Ettepanekuga soovitakse ka tagada, et direktiivi sätete kohaldamisest ei saaks kõrvale hoida tubakatoodete direktiiviga vastuolus olevate toodete turuleviimise teel. Samuti tagatakse ettepanekuga WHO raamkonventsioonist tulenevate, ELi ja liikmesriikide jaoks siduvate rahvusvaheliste kohustuste ühtlane rakendamine ning ühtne lähenemisviis raamkonventsiooni mittesiduvate kohustuste puhul, kus võivad tekkida erinevused riiklikku õigusse ülevõtmisel.

Läbivaatamine aitab saavutada ELi üldist eesmärki – edendada kodanike heaolu (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 3) ja saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid. Inimeste tervise eest hoolitsemine ja nende aktiivse eluperioodi pikendamine mõjutab positiivselt tootlikkust ja konkurentsivõimet. Läbivaatamine järgib ka täiel määral Euroopa Liidu põhiõiguste hartat. Mõne meetme ettekavatsemata kõrvalmõjuna võib ka suurened liikmesriikide maksutulu.

Kõnealuste üldeesmärkide saavutamiseks on vaja ellu viia järgmised **konkreetsed eesmärgid**.

- A. Kõrvaldada piiriülest kaubandust häirivad takistused ja tagada võrdsed tingimused tootjatele ja muudele ettevõtjatele.
- B. Vähendada ettevõtete ja riigiasutuste halduskoormust, mis on tingitud praegu kehtiva tubakatoodete direktiivi keerukusest ja seni veel ühtlustamata õigusnormidest.

Erinevate võimaluste kaalumisel on arvesse võetud kohustust tagada **tervise kaitse** kõrge tase. Sellega seoses on ettepaneku eesmärk reguleerida tubakatoodete valdkonda viisil, mis arvestaks nende toodete sõltuvusttekitavaid omadusi ja nende tarbimise negatiivset tervisemõju (suu-, kurgu- ja kopsuvähk, südame-veresoonkonna probleemid, kaasa arvatud südamerabandus, infarkt, arterite ummistumine; suurenenud pimedaksjäämise, impotentsuse, langenud viljakuse ja veel sündimata lapsele avalduva mõju risk). Sellega seoses on läbivaatamise eesmärk tagada, et koostisosad ja pakend ei õhutaks noori suitsetamist alustama. Rõhuasetust noortele on silmas peetud strateegiliste valikuvõimaluste kaalumisel ja nende toodete kindlaksmääramisel, millega tuleb tegeleda esmajärjekorras (vabrikus toodetud sigaretid, isevalmistatavate sigarettide tubakas ja suitsuvabad tooted). Lisaks tuleks läbivaatamisega luua tingimused, mis võimaldavad kõigil kodanikel ELis teha toodete kohta teadlikke otsuseid, mille aluseks on tõele vastav teave selle kohta, milline on tubakatoodete tarbimise mõju tervisele. Kokkuvõttes peaksid tubakatoodete direktiivis sisalduvad kaitsemeetmed olema kasulikud kõigile suitsetajatele (nt terviseohu hoiatused ja koostisainete reguleerimine). Eelnevast lähtudes võeti eri võimalusi võrreldes ja valikuid langetades arvesse järgmist **peamist tervisekaalutlust**.

- C. Tagada kodanike kaitse kõrge tase kogu ELis.

6. VALIKUVÕIMALUSED

Kõnealuse läbivaatamise käigus kaaluti mitut valikuvõimalust. Mõned esialgu kavandatud meetmed (nt tubakatööstuse panustamine tervishoidu, vanusekontrolli mehhanismid tubakamüügimasinates, üldsätted tubakatoodete esitlemise kohta müügikohtades) jäeti kõrvale.

Seoses **suitsuvabade tubakatoodetega ja direktiivi reguleerimisala laiendamisega** (st kaastakse nikotiinisaldusega tooted ja taimsed suitsetatavad tooted) kaaluti võimalusi, mis hõlmasid nii muutusteta jätkamist kui ka asjaomaste toodete reguleerimist tubakatoodete direktiiviga (terviseohu hoiatused/koostisosad) või tootmise järk-järgulist lõpetamist (taimsed suitsetatavad tooted). Suitsuvabade tubakatoodete osas kaaluti suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turustamiskeelu tühistamist ning nikotiinisaldusega toodete osas analüüsi võimalust kehtestada uus lubade andmise süsteem või kasutada praegust ravimite loasüsteemi.

Pakendite ja märgistuse osas kaaluti muutusteta jätkamist, suuremate kohustuslike pilthoiatuste juurutamist, reklaamivate ja eksitavate elementide keelamist, samuti pakendite standardkujunduse üldist kasutuselevõtmist. Nende meetmete rakendamisel jäetakse tubakatooted, mis ei ole vabrikus toodetud sigaretid ja isevalmistatavate sigarettide tubakas (st sigarid, sigarillod, piibutubakas ja suitsuvabad tooted), mõnede sätete kohaldamisalast välja, kuid selline erand tuleks lõpetada, kui asjaolud (nt müüginahud, levik noorte hulgas) muutuvad olulisel määral.

Koostisosadega seoses kaaluti nii kohustuslikku kui ka vabatahtlikku teadete esitamist nii erisugustes vormides kui ka ühtset elektroonilist vormi kasutades. Arutati ka teabe sisu reguleerimist, sh atraktiivsete, sõltuvusttekitava ja mürgise toimega lisaainete reguleerimist ning selliste toodete keelamist, millel on eristav maitse või lõhn ja millel on tugev mürgine ja sõltuvusttekitav toime, samuti kõikide selliste lisaainete keelamist, mis ei ole olulised tootmisprotsessi jaoks. Nende meetmete rakendamisel jäetakse sigarid, sigarillod ja piibutubakas, st tubakatooted, mis ei ole vabrikus toodetud sigaretid, isevalmistatavate sigarettide tubakas ja suitsuvabad tooted, mõnede sätete kohaldamisalast välja, kuid selline erand tuleks lõpetada, kui asjaolud (nt müüginahud, levik noorte hulgas) muutuvad olulisel määral.

Piiriülese kaugmüügi osas kaaluti nii muutusteta jätkamist kui ka teavitamiskohustuse kehtestamist ja ka tubaka piiriülese kaugmüügi keelamist.

Jälgitavuse ja turvaelementidega seoses kaaluti muutusteta jätkamist ning samuti ELi tuvastamis- ja jälgimissüsteemi loomist kas koos või ilma turvaelementideta. Tubakatoodete jaoks, mis ei ole vabrikus valmistatud sigaretid ja isevalmistatavate sigarettide tubakas, nähakse ette üleminekuperioodi.

7. VALIKUVÕIMALUSTE VÕRDLEMINE JA EELISTATAV VALIK

7.1. SUITSUVABAD TUBAKATOODED JA DIREKTIIVI REGULEERIMISALA LAIENDAMINE

a) Suitsuvabad tubakatooted

Suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka (snus) turustamiskeelu tühistamise ja suitsuvabade tubakatoodete suhtes karmimate märgistamist ja koostisosi käsitlevate eeskirjade kehtestamisega oleks võimalik lõpetada eri liiki suitsuvabade tubakatoodete erinev käsitlemine. Nimetatud meetmete majanduslikuks mõjuks prognoositakse, et suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka müük kasvab oluliselt, samas kui muude suitsuvabade toodete müük väheneb. Ettevõtjad peaksid tegema mõningaid kulutusi seoses märgistamist ja koostisosi käsitlevate eeskirjade täitmisega, kuid ELi tasandil võetavad ühtsed meetmed on tõenäoliselt tõhusamad kui liikmesriikide poolt järgemööda tehtavad muudatused. Terviseaspekti kohta tuleb märkida, et kuigi suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka tervistkahjustava mõju suuruse üle veel arutletakse, on jõutud üldisele järeldusele, et tegemist on tervisele kahjuliku sõltuvusttekitava tootega. Puuduvad vaieldamatud tõendid selle kohta, et suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turustamiskeelu tühistamine võiks suitsetamist vähendada, ja arvatakse, et sellistel toodetel võib hoopiski olla mõju, mis õhutab alustama tubakatarbimist või neid kombineerima vabrikus valmistatud sigarettidega, eriti kohtades, kus suitsetamine on keelatud.

Eelistatav valikuvõimalus on **säilitada suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turuleviimise keeld, kohaldada kõigi uudsete tubakatoodete suhtes teavitamise kohustus ning kehtestada kõigile suitsuvabadele tubakatoodetele karmimad märgistamist ja koostisosi käsitlevad eeskirjad** (st terviseohu hoiatused pakendi mõlemal küljel ning eristavate lõhna- ja maitseomadustega suitsuvabade tubakatoodete turustamiskeeld). Selle valikuvõimalusega nähakse ette kehtestada suitsuvabade toodete ühtne reguleeriv raamistik, mis hõlmaks koostisosi ja märgistamist, ja säilitada kehtiv suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turustamiskeeld. Uudsetest tubakatoodetest teavitamise süsteem aitaks täiendada asjakohast teadmistebaasi, mille põhjal saaks tulevikus direktiivis vajalikke muudatusi teha. Eelistatav valikuvõimalus on kooskõlas koostisosi ja märgistamist käsitlevate WHO raamkonventsiooni suunistega. Suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turuleviimise keelu säilitamist peetakse ainsaks tõhusaks meetmeks, mis võimaldab piirata selle toote kasutamist ja heidutada noori ja mittesuitsetajaid suitsuvabasid tubakatooteid tarbima hakkamast ja nikotiinisõltuvusse sattumast. Kuna muudel suitsuvabadel tubakatoodetel on ELis veel väga väike ja piiratud kasvupotentsiaaliga turg, võib eristavate lõhna- ja maitseomadustega toodete turustamiskeeldu ning kohustust muuta terviseohu hoiatused silmatorkavamaks pidada proportsionaalseteks meetmeteks.

Suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turuleviimise keelu säilitamine, muud liiki suitsuvabade tubakatoodete müügi piiramine, lubades müüki üksnes traditsioonilisteks kasutusviisideks, ning kõigile suitsuvabadele tubakatoodetele karmimate märgistamist ja koostisosi käsitlevate eeskirjade kehtestamine (st terviseohu hoiatused pakendi mõlemal küljel ning eristavate lõhna- ja maitseomadustega suitsuvabade tubakatoodete turustamiskeeld) võimaldaks kõiki suitsuvabasid tubakatooteid võrdsel alusel käsitleda ja tagaks tervise kaitse kõrge taseme; ent arvestades muude suitsuvabade tubakatoodete (mis ei ole mõeldud suukaudseks kasutamiseks) vähest kasvupotentsiaali, jäeti see valikuvõimalus siiski kõrvale, kuna eelkõige peeti seda tarbetult rangeks.

Veelgi kaugeleulatuvama mõjuga valikuvõimaluse kohaselt **keelustatakse kõik suitsuvabad tubakatooted, v.a suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubakas Rootsisis, kus pidanuks rakendatama karmimaid märgistamist ja koostisosi käsitlevaid eeskirju**, kusjuures liikmesriikidel ei oleks lubatud teha traditsioonilisi kasutusviise lubavaid erandeid. Selline valikuvõimalus jäeti kõrvale, sest seda peeti ebaproportsionaalseks.

b) Nikotiinisaldusega tooted

Nikotiinisaldusega toodete reguleerimine tubakatoodete direktiivi raames võib aidata parandada nende toodete ohutust. Nimetatud valikuvõimalus siiski ei vasta liikmesriikide regulatiivsetele suundumustele, mis põhinevad nende toodete toimel.

Eraldi süsteemi loomine nikotiinisaldusega toodetele turustamislubade andmiseks tähendaks riigiasutustele kõrgeid halduskulusid, keerukat hindamiskriteeriumite väljatöötamisprotsessi ja farmaatsiaalase raamistiku dubleerimise ohtu.

Eelistatav valikuvõimalus on **viia kindlaksmääratud taset ületava nikotiinisaldusega tooted ravimeid käsitlevate õigusaktide kohaldamisalasse ning lubada müüa muid nikotiinisaldusega tooteid nagu tarbekaupu, kui nende pakenditel on esitatud terviseohu hoiatused**. Seeläbi lakkaks nikotiinisaldusega toodete ja nikotiini asendusraviviiside erinev käsitlemine, suureneks õiguskindlus ja tugevneks liikmesriikide regulatiivsed, toodete toimel põhinevad suundumused. Turustamisloa saanud tooteid võib müüa kõikjal ELi piires; muid tooteid, mille nikotiinisaldus jääb allapoole kindlaksmääratud taset, võib turustada juhul, kui nad vastavad kehtivatele märgistamisnõuetele. Selle valikuvõimalusega hoogustatakse teadus- ja arendustegevust suitsetamisest loobumise vallas eesmärgiga edendada tervishoidu.

Kõige rangem valikuvõimalus on **viia kõik nikotiinisaldusega tooted ravimeid käsitlevate õigusaktide kohaldamisalasse**, kuid seda peeti ebaproportsionaalseks ning jäeti kõrvale.

c) Taimsed suitsetatavad tooted

Eelistatav valikuvõimalus on reguleerida taimseid suitsetatavaid tooteid tubakatoodete direktiivi raames (märgistamisnõuded). See aitaks kaasa valdkonna ühtlasele arengule ELis, mis hõlbustab kaupade vaba liikumist, tagaks tarbijate jaoks ühetaolise kaitse ja võimaldaks tegeleda toodete eksitava mainega.

Taimsete suitsetatavate toodete turustamise **järk-järguline lõpetamine** oleks tervisekaitse aspektist kõige kasulikum, kuid mõjuks kahjustavalt asjaomastele majandusvaldkonna sidusrühmadele. Selline lahendus jäeti kõrvale eelkõige seetõttu, et see ei oleks proportsionaalne, sest põhiprobleemiks on kahjulike tervisemõjude eksitav tõlgendamine. Pealegi ei ole taimsetel toodetel selliseid sõltuvusttekitavaid omadusi kui tavapärasel sigarettidel või muudel nikotiinisisaldusega toodetel.

7.2. PAKENDAMINE JA MÄRGISTAMINE

Suuremate pilthoiatuste kohustuslik esitamine tubakatoote pakendi mõlemal küljel aitaks leevendada praegust ebahütlust (pilthoiatusi kasutatakse juba kaheksas liikmesriigis, 2013. aastast veel kahes), oleks kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega (WHO raamkonventsioon) ja hõlbustaks piiriülest kaubandust. Tööstusharu jaoks, kes praegu peab kohanema eri õigussüsteemide poolt erineval ajal tehtud muudatustega, toovad ELi tasandil võetavad meetmed kaasa kulude kokkuhoiu. Terviseiga seoses eeldatakse, et suuremad kohustuslikud pilthoiatused tõstavad teadlikkust tubakatarbimise tervistkahjustava mõju kohta kõigis liikmesriikides (praegu on nende liikmesriikide tarbijad, kus kasutatakse nii tekst- kui ka pilthoiatusi, paremini teavitatud kui nende riikide tarbijad, kus kasutatakse ainult teksthoiatusi), motiveerivad hoiakuid muutma ja ennetavad suitsetama hakkamist, eriti noorte hulgas.

Suuremate pilthoiatuste kohustuslik kasutamine ja lisaks reklaamivate ja eksitavate elementide keelamine on eelistatav valikuvõimalus. See aitaks siseturu arengule veelgi rohkem kaasa ja võimaldaks saavutada kulude kokkuhoidu, võrreldes riiklikul tasandil tehtavate arvukate muudatustega. See valikuvõimalus tugevdaks ka positiivset tervisemõju, suurendades teadlikkust asjaomastest toodetest ja nende mõjust tervisele. Samuti aitab see heidutada eelkõige noori, et nad suitsetama ei hakkaks. Pakendite standardkujunduse kasutuselevõtmine jääb liikmesriikide otsustada, niivõrd kui see on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga.

ELi tasandil **pakendi standardkujunduse** kehtestamisega oleks võimalik saavutada maksimaalne mõju siseturule ja vähendada veelgi tööstuse kulutusi, mis on seotud nõuetelevastavuse tagamisega. Kõnealune valikuvõimalus oleks ka tervisemõju seisukohast kõige soodsam. Siiski tuleb praegu eelistada vähemnõudlikku valikuvõimalust, arvestades ELi seni veel vähest praktilist kogemust selles valdkonnas, samuti pooleliolevaid õiguslikke vaidlusi ja mõningate sidusrühmade tõstatatud probleeme, ning tulla selle küsimuse juurde tagasi 5 aasta möödudes direktiivi ülevõtmisest, et hinnata vahepeal toimunut.

7.3. KOOSTISOSADEST TEATAMINE JA NENDE REGULEERIMINE

Kohustusliku ühtses elektroonilises vormis edastatavate teadete süsteemi kehtestamine tagaks võrdsed võimalused, hõlbustaks andmete analüüsimist ja jälgimist ning võimaldaks kokkuhoidu tööstuse jaoks, võrreldes praeguse ebahütlase olukorraga, kus liikmesriigid kasutavad erinevaid teadete vorme.

Tubakatoodetes esinevate mürgiste, sõltuvusttekitavate ja ligitõmbavate lisaainete reguleerimise nõue oleks liikmesriikidele liiga napiks juhiseks ja selle positiivne mõju siseturule jääks samuti väheseks. Majandusvaldkonna sidusrühmade jaoks tekitaks selline meede õiguslikku ebakindlust ja üsna piiratud ulatuses kokkuhoidu, kui võrrelda praeguse olukorraga, kus tööstus peab kohanema erinevate riiklike meetmetega. Kõnealune valikuvõimalus ei mõjuta ilmselt märkimisväärselt suitsetama hakkamist.

Eelistatav valikuvõimalus on selliste toodete keelamine, millel on eristav maitse või lõhn ja millel on tugev mürgine või sõltuvusttekitav toime⁸. Sel viisil hoidutakse tekitamast riiklike eeskirjade rägastikku ja hõlbustatakse piiriülest kaubandust. See valikuvõimalus annaks kulude kokkuhoidu, kui võrrelda praeguse olukorraga, kus riiklikul tasandil on oodata üha rohkem muudatusi. Ei keelataks kõikide lisaainete kasutamist, vaid keskendutaks eristavate maitse- või lõhnaainetega (nt vanilje ja šokolaad) toodetele, samuti lisaainetele, millel väidetakse olevat energiat ja jõudu suurendav mõju (nt kofeiin ja tauriin) või mis loovad mulje, et tootel on tervislikke mõjusid (nt vitamiinid). See puudutaks vaid piiratud arvul tooteid ja mõjutaks üsna vähe ka farmereid, sh tubakasortide Burley ja Oriental kasvatajaid, kuna selle valikuvõimaluse kohaselt ei reguleeritaks lisaaineid, mis on vajalikud tubakatoodete tootmiseks. See valikuvõimalus loob paremad eeldused noorte (keda ahvatlevad lõhna- ja maitseomadustega tooted) heidutamiseks, et nad ei hakkaks suitsetama. Otsustusprotsessis on abiks testimise töökonnad. Samuti on võimalik võtta edasisi meetmeid, kui selguvad uued teaduslikud andmed mürgisuse ja sõltuvusttekitava mõju kohta.

Kõigi tootmisprotsessi jaoks mitteoluliste lisaainete keelamine oleks kõige rangem valikuvõimalus⁹. See tõhustaks siseturu toimimist veelgi ja sarnaselt eristavate maitse- või lõhnaainetega toodete keelamisele võiks kaasa tuua mastaabisäästu. Sellise meetmega samas kõrvaldataks kasutusest enamik lisaaineid, isegi need, mida lisatakse väikeses koguses, ilma et tootele eristavat maitset tekiks. Selline meede mõjutaks lausa kõiki tooteid turul, nõuaks toodete uusi määratlusi ja põhjustaks ilmselt toodete turult kõrvaldamist. Tubakasortide Burley ja Oriental kasvatajaid mõjutaks see kõige rohkem, sest lisaaineid kasutatakse rohkem just nendest tubakasortidest valmistatud toodetes. Tervisemõju, st tarvitamise ja leviku seisukohast oleks kõnealune valikuvõimalus vägagi soodne, kuid mitte sel määral, mis õigustaks prognoositavaid lisakulusid.

7.4. PIIRIÜLENE KAUGMÜÜK

Eelistatav valikuvõimalus on piiriülest kaugmüüki reguleerida, kehtestades teavitamiskohustuse ja nõude luua vanusekontrolli mehhanismid. See valik võimaldab paremini täita tubakatoodete direktiivi nõudeid ja parandada seaduslike jaemüüjate olukorda, lubades endiselt kaubelda toodetega, mis ei ole kättesaadavad kõigis liikmesriikides. Vanusekontrolli ja kõrgemate hindade (seaduslik müük) mõju hinnatakse positiivseks, st levikut ja tarbimist piiravaks. Süsteemide rakendamisega kaasnevad riiklike haldusasutuste jaoks mõningad kulud, kuid neid võib pidada proportsionaalseteks, arvestades seaduslikule müügitegevusele ja tarbimise vähendamisele avalduvat soodsat mõju. Kulused tasakaalustavad ka paremad jõustamisvõimalused.

Piiriülese kaugmüügi keeluga vähendatakse praegusi turumoonutusi ja soodustatakse seaduslikke tehinguid tavapärasel jaekaubanduses. Samuti aitaks see karmimad eeskirjad kehtestanud liikmesriikidel neid jõustada ja veelgi tugevdada tubakatoodete direktiivi mõju, aidates vältida direktiivi nõuetele mittevastavate toodete ostmist. Teisalt kõrvaldataks täielikult üks võimalikest müügikanalitest. Pidades silmas asjaolu, et tubakatoodete direktiivi nõuete paremat järgimist on võimalik tagada ka vähem range valikuvõimalusega, ei peetud piiriülese kaugmüügi täielikku keelamist vajalikuks.

7.5. JÄLGITAVUS JA TURVAELEMENDID

Kogu ELi hõlmava tuvastamis- ja jälgimissüsteemiga tagatakse ühtne lähenemisviis, mis võimaldab märkimisväärset kokkuhoidu tootmisharule ja loob võrdsed võimalused kõigile siseturul tegutsevatele ettevõtjatele. Tugevneks ka tubakatoodete direktiivi mõju, sest tänu terviseohu hoiatuste ja koostisosade reguleerimisele piiratakse ebaseaduslike ja nõuetele mittevastavate toodete

⁸ Kõnealune valikuvõimalus sarnaneb Ameerika Ühendriikide lähenemisviisiga.

⁹ Kõnealune valikuvõimalus sarnaneb Kanada ja Brasiilia lähenemisviisidega.

kättesaadavust. Kuna tuvastamis- ja jälgimissüsteemi loomise lepingulise kohustusega on juba hõlmatud suur osa turust, võib tööstusharu vastavaid kulusid pidada proportsionaalseteks, isegi kui leitakse, et andmesalvestusega peavad tegelema sõltumatud kolmandad isikud. Meetme oodatav mõju on tarbimise vähenemine, mille toob kaasa suurenenud teadlikkus ning odavate ebaseaduslike vabrikus toodetud sigarettide ja isevalmistatavate sigarettide tubaka piiratud kättesaadavus. Tuvastamis- ja jälgimissüsteem, mis annab ametiasutustele juurdepääsu kolmandate isikute poolt hallatavale andmepangale, võimaldab asjaomastel asutustel (k.a komisjon) järjepidevalt jälgida tubakatoodete liikumist kogu tarneahela ulatuses, alates tootmiskohast kuni jaemüügi jaoks ette nähtud turuni.

Eelistatav valikuvõimalus on luua kogu ELi hõlmav tuvastamis- ja jälgimissüsteem ning selle täiendamiseks võtta kasutusele turvaelemendid. Tänu nendele meetmetele saavutatakse tubakatoodete direktiivi maksimaalne mõju, hõlbustatakse turujärelevat ja antakse tarbijatele vahend toodete ehtsuse kontrollimiseks. See oleks ka vastuseks mõningate sidusrühmade (põhjendamata) kartusele, et tubakatoodete direktiivi läbivaatamise tulemusena võib suurenda ebaseaduslik kaubandus.

7.6. ÜLDINE JÄRELDUS

7.6.1. Eelistatavate valikuvõimaluste ülevaade

Lähtudes eespool tehtud järeldustest on allpool tabelis esitatud ülevaade strateegiliste valikute võimalustest ja lisatud ka eelistatava valikuvõimaluse (hallil taustal) põhjendused.

Valdkond/va likuvõimalus ed	1	2	3	4	Põhjendus
1a. Suitsuvabad tubakatooted	Tühistada suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka keeld ja kehtestada kõigile suitsuvabadel e tubakatoodet ele karmimad märgistamist ja koostisosi käsitlevad eeskirjad	Säilitada suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turuleviimise keeld, kehtestada uudestest tubakatoodetest teavitamise kohustus ja kõigile suitsuvabadele tubakatoodetele karmimad märgistamist ja koostisosi käsitlevad eeskirjad	Säilitada suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubaka turuleviimise keeld, piirata muud liiki suitsuvabade tubakatoodete müüki, lubades müüki üksnes traditsiooniliste ks kasutusviisideks, ning kehtestada kõigile suitsuvabadele tubakatoodetele karmimad märgistamist ja koostisosi käsitlevad eeskirjad	Keelustada kõik suitsuvabad tubakatooted, v.a suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubakas Rootsisis. Kehtestada karmimad märgistamist ja koostisosi käsitlevad eeskirjad suukaudseks kasutamiseks mõeldud tubakale Rootsisis	-kõiki suitsuvabasid tubakatooteid reguleerivad märgistamist ja koostisosi käsitlevad ühtlustatud eeskirjad -soodustab võrdsete võimaluste loomist -meede on proportsionaalne vajadusega vältida uute sõltuvustekitavate tervistkahjustavate toodete viimist siseturule/levikut siseturul - kõik suitsuvabad tooted tekitavad terviseriske -puuduvad tõendid, et suitsuvabad tooted aitaksid suitsetamisest loobuda; „esimese sammu” ja topelttarbimise oht - turusuundumusi ohustav mõju (koostisosad, suitsuvabad keskkonnad) - Mõõndused: VKEdele avalduvat mõju õigustab terviseoht, mis on seotud tootearenduse, turustamise ja suitsetamise levikuga uutes elanikerühmades. 3. ja 4. valikuvõimalus tagaks kõige positiivsema terviseohtu, kuid pärast kulutõhususe analüüsi leiti 2. valikuvõimalus olevat kõige proportsionaalsem.

1b. Nikotiinisaldusega tooted	Kehtestada nikotiinisaldusega toodetele märgistamist ja koostisosi käsitlevad eeskirjad tubakatoodete direktiiviga.	Kehtestada nikotiinisaldusega toodete jaoks uus lubade andmise süsteem.	Kohaldada kindlaksmääratud taset ületava nikotiinisaldusega toodete suhtes ravimeid käsitlevaid õigusakte ning ülejäänute suhtes kehtestada märgistamisnõuded.	Kohaldada kõigi nikotiinisaldusega toodete suhtes ravimeid käsitlevaid õigusakte.	- selge ja põhjalik õigusraamistik riski ja kasulikkuse analüüsiks, mis hõlbustab nõuetekohaselt loa saanud toodete vaba liikumist vastavalt nende laadile - võimalus kasutada siseturul vastastikuse tunnustamise põhimõtet - nikotiinisaldusega toodete ja nikotiini asendusraviviiside ühtne käsitlemine - ühtlustatud lähenemisviis, mis tugevdab liikmesriikide suundumusi - minimaalsed ohutusnormid - aitab kaasa suitsetamisest loobumisele Mööndused: rakendamise lisakulusid õigustab ühtsete kaitsemeetmete kehtestamine, mis aitab kaasa suitsetamise piiramisele.
Valdkond/va likuvõimalused	1		2		Põhjendus
1c. Taimsed suitsetatavad tooted	Kehtestada kõigile taimsetele suitsetatavatele toodetele märgistamisnõuded tubakatoodete direktiiviga.		Taimsete suitsetatavate toodete turustamise järk-järguline lõpetamine		- hõlbustab toodete vaba liikumist - kõrvaldab kahjulike tervisemõjude eksitava tõlgendamise - mööndused: kõrvaldab eksitava tõlgendamise, tagades minimaalsed nõuete täitmise seotud kulud
Valdkond/va likuvõimalused	1	2	3	Põhjendus	
2. Pakendamine ja märgistamine	Kohustuslikud suured pilthoiatused	Kohustuslikud pilthoiatused (1. valikuvõimalus), millele lisaks ühtlustatakse teatavad pakendamise aspektid ja vabrikus valmistatud sigarettide kujundus ning keelatakse reklaamivate ja eksitavate elementide kasutamine	2. valikuvõimalus, lisaks pakendi standardkujunduse kehtestamine	- kõrvaldab ebaühtluse siseturul ja hõlbustab vaba liikumist - suurendab teadlikkust ja kõrvaldab eksitavad elemendid - kooskõlas WHO raamkonventsioonist tulenevate kohustustega - proportsionaalne: rõhuasetus suitsetama hakkamisel ja noori ligiõmbavatel toodetel - võtab arvesse majandusvaldkonna sidusrühmade huvisid (nt pakendi standardkujundus/takistused kaubamärgi esitlemisel) - võimaldab kohandamist arenguga teaduses ja rahvusvahelises kontekstis - võimaldab liikmesriikidel võtta kasutusele pakendi standardkujunduse, täitmaks WHO raamkonventsiooni suuniseid, niivõrd kui see on kooskõlas aluslepinguga. - mööndused: 3. valikuvõimalus oleks tervishoiu aspektist tõhusam, kuid asjakohasem on enne koguda rohkem praktilist kogemust.	
3. Koostisosad	Ühtne teadete vorm vabatahtlikuks kasutamiseks. Keelata mürgiste, sõltuvusttekitavate ja atraktiivsete lisainete kasutamine tubakatoodetes.	Kohustuslik ühtses vormis teadete esitamine. Keelata eristavate maitse- ja lõhnaainetega ning tugeva mürgise ja sõltuvusttekitava toimega tooted	Kohustuslik ühtses vormis teadete esitamine. Keelata kõik tootmisprotsessi jaoks mitteolulised lisained	- kõrvaldab ebaühtluse siseturul ja hõlbustab vaba liikumist - vähendab halduskoormust (teatamiskohustus) - kooskõlas WHO raamkonventsioonist tulenevate kohustustega - proportsionaalne: rõhuasetus suitsetama hakkamisel ja noori ligiõmbavatel toodetel	

				-võtab arvesse sidusrühmade huviseid (tubakasorte Burley ja Oriental, ei kohelda erinevalt) Mööndused: rõhuasetus suitsetama hakkamisel, ent majandusvaldkonna sidusrühmade kulused minimeerides. 3. valikuvõimalus oleks tervishoiu aspektist tõhusam.
Valdkond/valikuvõimalused	1	2	Põhjendus	
4. Piiriülene kaugmüük	Teavitamis- ja vanusekontrolli süsteem	Keelata tubakatoodete piiriülene kaugmüük	-tagab tubakatoodete direktiiviga kehtestatud kaitsemeetmete rakendamise - hõlbustab seaduslikku kauplemist (jaemüük), majanduslik mõju on piiratud Mööndused: 2. valikuvõimalus oleks tervishoiu aspektist tõhusam, kuid tööstusharule kulukam	
5. Jälgitavus ja turvaelemendid	ELi tuvastamis- ja jälgimissüsteem	Tuvastamis- ja jälgimissüsteem, lisaks turvaelementide kasutuselevõtmine	-tagab tubakatoodete direktiiviga kehtestatud kaitsemeetmete rakendamise - tagab võrdsed tingimused (suurtööstus, väikeettevõtjad) - kulud tasakaalustatakse kokkuhoiuga, mis tuleneb seadusliku kaubanduse kasvust ebaseadusliku kaubanduse vähenemise arvelt -võtab arvesse majandusvaldkonna sidusrühmade muresid seoses ebaseadusliku kaubandusega Mööndused: tööstusharu kulused tasakaalustab ebaseadusliku kaubanduse piiramisest tulenev kasu.	

Tõhusust silmas pidades aitab eelistatavate valikuvõimaluste kombineerimine täita tubakatoodete direktiivi läbivaatamise üldeesmärki, milleks on saavutada siseturu nõuetekohane toimimine ja samas tagada tervisekaitse kõrge tase. **Siseturu** aspektist aitavad kõik valikuvõimalused

- hõlbustada kaupade vaba liikumist siseturul, kõrvaldades olemasolevad või veel ilmnevad lahknevused riiklikes õigusnormides ja/või
- jätkata kehtiva tubakatoodete direktiiviga alustatud ühtlustamisprotsessi, saavutamaks uut taset, mis vastab teaduse arengule ja rahvusvahelistele kohustustele ja/või
- tagada, et tubakatoodete direktiiviga kehtestatud kaitsemeetmete toimimist ei kahjustaks ebaseaduslikud tooted või neid kaitsemeetmeid eirav piiriülene müük.

Tervishoiu valdkonnas keskendub kavandatud läbivaatamine noortele, heidutamaks neid suitsetama hakkamast, ent ka täisealistele tarbijatele, võimaldamaks neil teha põhjendatud otsuseid. Läbivaatamine tagab ka suitsetajatele võimaluse saada kasu tubakatoodete direktiiviga kehtestatud kaitsemeetmetest.

Eelistatavate valikuvõimaluste kombineerimine on **kulutõhus**, sest toob üldist sotsiaalmajanduslikku kasu kogu ühiskonnale. Majandussektori sidusrühmade jaoks toob eelistatavate valikuvõimaluste koostoime ilmselt kaasa otseste (nõuete täitmisega seotud) kulude vähenemise, kuid samas on oht, et tarbimise vähenemise tõttu saamata jääv tulu kaalub selle üles.

Väljavalitud meetmed moodustavad **sidusa** lähenemisviisi, mis on kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega ning põhiõiguste ja -väärtustega, samuti ELi üldeesmärgiga edendada oma rahva heaolu (ELi toimimise lepingu artikkel 3).

7.6.2. Üldine mõju

Hinnangute kohaselt võib eelistatavate valikuvõimaluste kombineeritult rakendamisega vähendada vabrikus valmistatud sigarettide ja isevalmistatavate sigarettide tubaka tarbimist ligikaudu 2 % viie aasta jooksul alates lähtemomendist. See tähendab **suitsetajate arvu vähenemist ELis 2,4 miljoni võrra**.

Eelistatavate valikuvõimalustega ettenähtud meetmete rakendamine (otsesed kulud) mõjutab **majandusvaldkonna sidusrühmi** positiivsemalt kui muutusteta jätkamine. Teisalt toob tarbimise vähenemise ajapikku ilmnev kaudne mõju vabrikus valmistatud sigarettide ja isevalmistatavate sigarettide tubaka tootjate jaoks kaasa tulude vähenemise ligikaudu 376 miljoni euro ulatuses. Selline vabrikus valmistatud sigarettide ja isevalmistatavate sigarettide tubaka tootjatele avalduv negatiivne mõju võib üles kaaluda kasu, mida neile annab otseste kulude kokkuvõtteid. Samas kasutatakse raha, mida tubaka peale ei kulutata, tõenäoliselt muude kaupade peale, mis omakorda tähendab suurenenud tarbimist ja majanduslikku kasu.

Tööhõive valdkonnas võib ette näha, et tubakasektoris kaduvaid töökohti tasakaalustab töökohtade teke muudes sektorites ning et kokkuvõttes kõnealused meetmed soodustavad tööhõivet, luues ligikaudu 2200 töökohta. Eelistatavad valikuvõimalused hõlmavad hoolikalt läbimõeldud regionaalarengu aspekte, samuti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ning mikroettevõtete olukorda arvestavaid meetmeid.

Valitsemissektori jaoks seisneb peamine kasu selles, et tulenevalt tarbimise/leviku piiramisest paraneb rahva tervis, mis on omaette väärtus. Oodatavat sotsiaalmajanduslikku kasu (tervishoiu kulude vähenemine, tootlikkuse taastumine, päästetud eluaastad rahaliselt väljendatuna) kogu ELi jaoks võib väljendada summaga, mis ulatub aastas 9,4 miljardi euronit (ka vähenenud maksukulud maha arvates). Allpool tabelis on esitatud puhastulu ja -kasu üldine jaotus.

Samas võimaldab sotsiaalne diskontomäär võrrelda eri ajahetkedel tekkivaid kulusid ja tulusid, võttes aluseks selle, mil määral ühiskond on valmis sellisteks kompromissideks¹⁰. See on eriti kõnekas tubakapiirangute korral, sest mõned oodatavad hüved saavad ilmsiks alles pikema aja möödudes, mõned tagajärjed (nt maksutulu) on tegelikkuses varem näha. Ka kõige ebatõenäolisema stsenaariumi korral (st maksutulu kahanemine ja tervishoiukulutuste ja töölt puudumise vähenemisega seotud kokkuvõtteid avalduvad 5 aasta järele, samas kui enneaegsete surmajuhtumite arvu vähenemisest saadav kasu ilmneb üldjuhul alles 25 aasta möödudes) ulatuks tubakatarbimise 2 %-lisest vähenemisest saadav puhastulu 4 miljardi euronit aastas.

Joonis 1. Puhaskulu ja -tulu kokkuvõte (miljonites eurodes)

	Tubakatarbimise vähendamise protsendimäärad				
	1%	2%	3%	4%	5%
Aktiisitulude vähenemine ¹¹	794	1588	2382	3176	3970
Tervishoiukulutuste vähenemine	253	506	759	1012	1265
Vähenemine tootlikkuse languse osas, mida põhjustab	83	165	248	331	413
- enneaegne pensionilejäämine/surm	61	122	183	244	305
- töölt puudumine	22	43	65	87	108

¹⁰ Sotsiaalne diskontomäär teeb eri ajahetkedel ilmnevad hüved ja kulud võrreldavaks, ta väljendab neid olevikus ja näitab, mil määral on ühiskond valmis selliseid kompromisse tegema.

¹¹ Ebaseadusliku kaubanduse vastaseid meetmeid ja maksude suurendamise võimalust arvestamata.

Enneaegsetest surmajuhtumitest põhjustatud kulude vähenemine	5,167	10,334	15,501	20,669	25,836
Puhastulu kokku	4,709	9,417	14,126	18,836	23,544
Diskonteeritud väärtused	2,016	4,032	6,048	8,064	10,080

8. JÄLGIMINE JA HINDAMINE

Läbivaadatud tubakatoodete direktiivi tõhusa rakendamise tagavad järgmised meetmed.

- Komisjoni ja liikmesriikide vahelised riiklikku õigusse ülevõtmist käsitlevad kokkusaamised
- Rakenduskava koostamine
- Ettepaneku eesmärgi täitmise aspektist oluliste näitajate jälgimine
- Liikmesriikide võrgustiku loomine, et arutleda läbivaadatud tubakatoodete direktiivi rakendamisega seotud küsimusi
- Komisjoni aruanne direktiivi rakendamise kohta pärast viie aasta möödumist selle ülevõtmisest